

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน 3) เพื่อการใช้และหาประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน การศึกษาสำหรับนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพฯ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย 1.1 ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพฯ ใช้การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Hearing) แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียน จำนวน 580 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบบันทึกประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Hearing) 1.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพฯ ใช้ การศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แหล่งข้อมูล ได้แก่ สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) จำนวน 3 แห่ง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพฯ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพฯ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย 2.1 ยกร่างรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพฯ ใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยนำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลในการยกร่างรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพฯ แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 10 คน 2.2 ตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะ

อาชีพฯ ใช้การประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) แหล่งข้อมูล ได้แก่ นักวิชาการและอาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาฯ ขั้นตอนที่ 3 การใช้และหาประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนา ระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพฯ ใช้การดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ราษฎ์ชาวบ้าน และนักเรียน จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมิน จำนวน 4 ฉบับ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการพัฒนา ระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพฯ ใช้การประเมินโดยแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ราษฎ์ชาวบ้าน และนักเรียน จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความเป็นประโยชน์และสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนา ระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สภาพปัญหา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ 1) แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนยังกระจาย 2) การกำกับ ติดตามและประเมินผลครูในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ ยังไม่เป็นระบบ 3) การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ 1) ปัจจัยการจัดการเรียนรู้จากระบบนิเวศไม่มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ 2) ครูนำระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่ถึงร้อยละ 75 3) นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียน องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการดำเนินงาน 1) การประสานงานและการวางแผนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้มีความบกพร่อง 2) ไม่ได้รับการนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบ 3) เกณฑ์การวัดและประเมินผลยังไม่ครอบคลุม องค์ประกอบที่ 4 ผลลัพธ์ ครูยังขาดความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ในระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ องค์ประกอบที่ 5 เจ็อนใจความสำเร็จ 1) นโยบายของสถานศึกษายังไม่ตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ 2) ครูมีความเข้าใจเทคนิคในการจัดการเรียนการสอน โดยนำระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ความต้องการ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ 1) มีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ 2) มีการกำกับ ติดตามและประเมินผลครูในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ 3) มีการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนตามความต้องการของนักเรียน องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ 1) การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ 2) การส่งเสริมให้ครูนำระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนร้อยละ 80 ขึ้นไป 3) นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการดำเนินงาน 1) ประสานงานและร่วมการวางแผนกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ 2) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบ 3) มีการวัดผลและประเมินผล อย่างเป็นระบบ องค์ประกอบที่ 4 ผลลัพธ์ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ในระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ องค์ประกอบที่ 5 เจ็อนใจความสำเร็จ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายที่ชัดเจน และสนับสนุนการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ 2) ครูได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มความเข้าใจและปรับเปลี่ยนความคิดใหม่ในการจัดการเรียนรู้

แนวทางการพัฒนา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ 1) ควรมีขั้นตอนการเรียนรู้ที่ชัดเจน 2) นักเรียนต้องสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้ตลอดเวลา 3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ควรครอบคลุม 4) การสร้างเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน 5) ควรจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนักเรียน 6) นักเรียนต้องสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ 1) การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ 2) การส่งเสริมให้ครูนำระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนร้อยละ 80 ขึ้นไป 3) นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการดำเนินงาน 1) ควรมีการประชุมวางแผน ก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้ 2) ครูควรพัฒนาตัวเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ในการจัดการเรียนการสอน 3) ผู้บริหารควรมีการกำกับติดตามเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน 4) ควรมีการจัดเกณฑ์วัดผลประเมินผลที่เหมาะสมครอบคลุม องค์ประกอบที่ 4 ผลลัพธ์ ควรมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ในระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ องค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ 1) ควรมีการจัดทำแผนนโยบายที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ระบบนิเวศการเรียนรู้ 2) ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อการจัดการเรียนรู้ระบบนิเวศการเรียนรู้ 3) ควรมีการจัดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พบว่ารูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 หลักการ ประกอบด้วย ระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ระหว่างครูและนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสร้างทักษะการเรียนรู้ตามศักยภาพของนักเรียน องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ให้เกิดความพร้อมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย 2) เพื่อส่งเสริมให้ครูนำระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 3) เพื่อให้ นักเรียนพัฒนาทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนและผ่านเกณฑ์ที่กำหนด องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) จุดประกายความคิด (Empathize) 2) การประชุมวางแผน (Plan) 3) การทำงานร่วมกัน (Team work) 4) การดำเนินการ (Performance) 5) การนิเทศติดตาม (Follow up) และ 6) การวัดผลประเมินผล (Evaluate) องค์ประกอบที่ 4 ผลลัพธ์ ประกอบด้วย 1) ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาตนเองตามศักยภาพและความสนใจของนักเรียน 3) ความสามารถในทักษะอาชีพของนักเรียน 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ องค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายที่ชัดเจน และสนับสนุนการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง 2) ครูพร้อมปรับแนวคิดใหม่เพื่อนำระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้กับนักเรียนอย่างจริงจัง

ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยลำดับสูงสุด คือ องค์กรประกอบที่ 4 ผลลัพธ์ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ นิเทศ ติดตาม (Follow up) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ องค์กรประกอบที่ 3 กระบวนการดำเนินงาน การดำเนินงาน (Performance) องค์กรประกอบที่ 4 ผลลัพธ์ ความสามารถในการทักษะอาชีพของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนลำดับที่ต่ำสุด คือ องค์กรประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบนิเทศ การเรียนรู้ให้เกิดความพร้อมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย องค์กรประกอบที่ 3 กระบวนการดำเนินงานจุดประกายความคิด (Empathize) การวัดผลและประเมินผล (Evaluate) อยู่ในระดับมาก

ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสูงสุด คือ องค์กรประกอบที่ 4 ผลลัพธ์ ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาระบบนิเทศ การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ องค์กรประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ครูพร้อมปรับแนวคิดใหม่เพื่อนำระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้กับนักเรียนอย่างจริงจัง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนลำดับที่ต่ำสุด คือ องค์กรประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ครูนำระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

3. ผลการใช้และหาประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.1 ผลการประเมินความสามารถของครูในการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยลำดับสูงสุด คือ ครูจัดเตรียมสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในการดำเนินงานและศักยภาพของนักเรียน และครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ในการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก ส่วนลำดับที่ต่ำสุดคือ ครูพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการ ครูวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายครอบคลุมมาตรฐาน และตัวชี้วัด หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง และแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบถึงผลการเรียนรู้ของนักเรียน ครูนำผลการวัดและประเมินมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และวางแผนการสอนซ่อมเสริม และครูเข้าร่วม

เครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ครูมืออาชีพ เพื่อเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในการนำองค์ความรู้ต่างๆไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการ ปรับปรุงการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

3.2 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน
โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสูงสุด คือ รูปแบบพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ รูปแบบพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถส่งเสริมความรู้และเจตคติที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนลำดับที่ต่ำสุด คือ รูปแบบพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถสร้างโอกาสและคุณภาพของผู้เรียนอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

- 1) ความคิดเห็นและรู้สึกอย่างไรต่อรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจ โดยนำแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่มาจัดให้เป็นระบบในรูปแบบระบบนิเวศการเรียนรู้ นักเรียนสามารถเข้าเรียนรู้ได้ตลอดเวลาเพื่อฝึกทักษะอาชีพและเกิดประโยชน์ให้กับผู้เรียนสูงสุด
- 2) ปัญหาและอุปสรรคในการใช้รูปแบบฯ เกิดจากขาดทักษะการนำแอปพลิเคชันมาใช้ในฐานการเรียนรู้ในระบบนิเวศการเรียนรู้
- 3) ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงรูปแบบฯ ควรเพิ่มฐานการเรียนรู้ที่หลากหลายในระบบนิเวศการเรียนรู้และสอดคล้องกับบริบทในท้องถิ่น

3.3 ผลการสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ตามรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่

- 1) ความรู้สึกก่อนการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ มีความรู้สึกตื่นเต้น อยากเรียนในระบบนิเวศการเรียนรู้ และอยากทำกิจกรรมต่างๆในฐานการเรียนรู้
- 2) สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ ด้านความรู้เกี่ยวกับอาชีพ การลงมือปฏิบัติจริง การดำเนินการในอาชีพต่างๆในฐานการเรียนรู้ การทำบัญชีรายรับรายจ่าย และการเป็นผู้ประกอบอาชีพที่ดี
- 3) สิ่งที่นักเรียนชอบมากที่สุดจากการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ ได้ฝึกทักษะอาชีพจากสถานที่จำลองเสมือนจริงที่สามารถเรียนรู้ได้ตามความสนใจและตามหลักสูตร ได้ลงมือปฏิบัติจริง
- 4) ปัญหาที่นักเรียนพบระหว่างการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ การไม่จัดตารางเวลาที่ชัดเจนให้แต่ละระดับชั้นเข้าใช้ระบบนิเวศการเรียนรู้นอกเวลาเรียน เนื่องจากฐานการเรียนรู้มีพื้นที่จำกัด
- 5) สิ่งที่

นักเรียนอยากให้มีการปรับปรุงแก้ไขในการเรียนรู้ ตามรูปแบบๆ มีการ ไปฝึกทักษะอาชีพในสถานประกอบการ 6) ความรู้สึกหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบๆ นักเรียนมีความประทับใจในการจัดการเรียนสอนตามรูปแบบๆ อยากให้มีฐานการเรียนรู้ในระบบนิเวศการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น และควรเป็นอาชีพที่สามารถต่อยอดได้ในอนาคต 7) สิ่งที่อยู่อยากบอกครูในการดำเนินงานตามรูปแบบๆ ครูจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบๆ ได้ดี มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาปรับใช้ สอนสนุกและน่าสนใจ

3.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสูงสุด คือ จัดบรรยากาศในฐานการเรียนรู้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของฐานการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ครูหรือปราชญ์ชาวบ้านมีการใช้เทคนิคการสอนและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนลำดับที่ต่ำสุด คือ สถานที่ตั้งของฐานการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินความเป็นประโยชน์และความพึงพอใจของรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสูงสุด คือ รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน และรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อครู อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ แก้ปัญหาหรือพัฒนาได้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนลำดับที่ต่ำสุด คือ รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน สอดคล้องตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ระบุได้ครบถ้วน อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการศึกษา

จากการสรุปผลการศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนยังกระจัดกระจายไม่เป็นระบบนิเวศการเรียนรู้ ปัจจัยการจัดการเรียนรู้จากระบบนิเวศไม่มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ การประสานงานและการวางแผนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้มีความบกพร่องครูยังขาดความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ในระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ นโยบายของสถานศึกษายังไม่ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินการขาดการใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของครูทุกคน ผู้บริหารไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินการ สอดคล้องกับนักวิชาการที่ได้ระบุว่าโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ (ศุภโชค ปิยะสันต์, 2558) ความต้องการ มีการส่งเสริมและสนับสนุน การจัดระบบนิเวศ การเรียนรู้ การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ ประสานงานและร่วมการวางแผนกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ในระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษามี นโยบายที่ชัดเจน และสนับสนุน การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัย ณรงค์ อภัยใจ (2560) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กวัยโอกาสโรงเรียนใน โครงการตามพระราชดำริด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ การปรับปรุงและการรายงานผลมีการประสานงานเป็นกลไก การขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ควรจัดให้เป็นระบบ มีการวางแผนที่ดีและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครูนำระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียน การสอน ระบบนิเวศการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การวางแผนงานที่ดี การจัดการเรียนรู้ในระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพควรมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน และไปในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารนโยบายที่ชัดเจน ส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัย นงนุช ชุมภูเทพ (2560) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนใน โรงเรียน ขยายโอกาส ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดาร ในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมอาชีพของนักเรียน โดยมีกระบวนการ ดังนี้ 1) การวางแผน 2) การทบทวนหลักสูตร 3) การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากร ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา 4) การจัดการเรียนการสอน และ 5) การนิเทศและประเมินผล สอดคล้องกับ ประเวศ หังจันทร์แดง (2565) ได้กล่าวว่า การศึกษาปัญหาแนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการจัดการศึกษา ปรากฏว่า หนึ่งในปัญหา ด้านการจัดการอาชีพ มีปัญหาเกี่ยวกับทักษะอาชีพ ครูขาดทักษะประสบการณ์ด้านการสอนอาชีพ การจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ สถานประกอบการที่ฝึกนักเรียนมีน้อย ขาดการเตรียมความพร้อมผู้เรียนเข้าสู่สถานประกอบการ แนวทางแก้ปัญหา คือ พัฒนาครูบุคลากร ให้มีทักษะ และประสบการณ์สอนงานอาชีพ ปรับหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับงานอาชีพ สนับสนุนให้ หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ จัดสรร

งบประมาณเพื่อสนับสนุนและมีปัจจัยที่ส่งผล ผู้บริหาร ครูบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนสถานพยาบาลและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุน สอดคล้องกับ Jansen (2013) ศึกษาทักษะชีวิตและอาชีพ โดยให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่นในการทำงานของช่วงวัยรุ่นที่หมายถึง การปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินชีวิตที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการจัดการเวลาเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย กลุ่มวัยรุ่นสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ โดยคำนึงถึงช่วงเวลาที่กำหนดไว้ตามเป้าหมาย นอกจากนี้หากนักเรียนมีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทักษะทางสังคมอย่างหนึ่งจะช่วยพัฒนาการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ แต่ในช่วงวัยรุ่น มีพัฒนาการด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งอาจมีพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด การก่อคดีโจรกรรม เป็นต้น หากมีการส่งเสริมทักษะอาจจะมีส่วนในการลดพฤติกรรมเสี่ยง และทำให้มีประสิทธิภาพ ในการเผชิญกับความยากลำบาก รวมถึงมีการบูรณาการกับอาชีพที่ทำกันในกลุ่มวัยรุ่น โดยนักวิจัยประยุกต์ใช้แบบสอบถามเชิงสถานการณ์ (Scenario Questionnaire) พบว่า ผู้เรียนมีความรู้และการใช้ทักษะชีวิตและอาชีพที่แตกต่างกัน นักวิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการประยุกต์ใช้ทักษะการสื่อสารและการบริหารเวลาเกี่ยวข้องโดยตรงกับความยืดหยุ่น และนำผลการวิจัยใช้ในการพัฒนาชุมชนและดำเนินการความช่วยเหลือกลุ่มวัยรุ่นให้สามารถประกอบอาชีพเพื่อพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

2. รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับ

นักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน รูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 หลักการ ประกอบด้วย ระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ระหว่างครูและนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสร้างทักษะการเรียนรู้ตามศักยภาพของนักเรียน สอดคล้องกับชิวิตน์ นิจนตร(2560) รูปแบบมีองค์ประกอบอย่างน้อย 6 ประการ คือวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ตัวแปรหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ระบบหรือโครงสร้าง กลไกหรือกระบวนการทำงาน ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ใช้ในรูปแบบ และบริบทหรือสภาพแวดล้อมของรูปแบบนั้นๆ รูปแบบช่วยให้นักวิจัยสามารถบรรยาย ทำนาย และทดสอบปรากฏการณ์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรมได้ สอดคล้องกับ อารยา คงสุนทร (2561) องค์ประกอบของรูปแบบโดยทั่วไปจะประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์และกลไกของรูปแบบ ในขณะที่องค์ประกอบของรูปแบบซึ่งระบบจะประกอบไปด้วยประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต และข้อมูลป้อนกลับ สอดคล้องกับรุ่งนภา ตังจิตรเจริญกุล และคณะ (2562) เป็นลักษณะการดำเนินการที่เป็นระบบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) 2) กระบวนการ (Process) 3) ผลิตผล(Output) และ 4) ข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม

(Feedback) การพิจารณารูปแบบในลักษณะนี้ถือว่าผลผลิตของระบบเกิดจากการที่มีปัจจัยนำเข้าส่งเข้าไปผ่านกระบวนการ ซึ่งจะจัดกระทำให้เกิดผลผลิตขึ้น และให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพภายนอก ซึ่งแสดงถึงการเริ่มมีลักษณะของความเป็นระบบเปิด สอดคล้องกับ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (อ้างในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2565) ที่ให้ความหมายระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นระบบที่จะเกื้อหนุนให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพร่วมกัน องค์กรประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ให้เกิดความพร้อมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย 2) เพื่อส่งเสริมให้ครูนำระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 3) เพื่อให้ นักเรียนพัฒนาทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนและผ่านเกณฑ์ที่กำหนด องค์กรประกอบที่ 3 กระบวนการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) จุดประกายความคิด (Empathize) 2) การประชุมวางแผน (Plan) 3) การทำงานร่วมกัน (Team work) 4) การดำเนินการ (Performance) 5) การนิเทศติดตาม (Follow up) และ 6) การวัดผลประเมินผล (Evaluate) องค์กรประกอบที่ 4 ผลลัพธ์ประกอบด้วย 1) ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาตนเองตามศักยภาพและความสนใจของนักเรียน 3) ความสามารถในการทักษะอาชีพของนักเรียน 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ องค์กรประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายที่ชัดเจน และสนับสนุนการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง 2) ครูพร้อมปรับแนวคิดใหม่เพื่อนำระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้กับนักเรียนอย่างจริงจัง สอดคล้องกับ ณรงค์ อภัยใจ (2560) ที่ว่าเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ การกำหนดนโยบายของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา และความทุ่มเทเสียสละของครูในโรงเรียนที่ต้องการให้เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องกับปนัดดา จันทวงศ์ (2565) การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 4 องค์กรประกอบ ได้แก่ องค์กรประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย 5 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การบริหารจัดการด้านวิชาการ ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย 2) การบริหารจัดการด้านงานบุคคล ประกอบด้วย 5 ประเด็นย่อย 3) การบริหารจัดการด้านงานงบประมาณ ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย 4) การบริหารจัดการงานทั่วไป ประกอบด้วย 2 ประเด็น 5) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 6 ประเด็นย่อย องค์กรประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การวางแผน (Plan) 2) การลงมือปฏิบัติ (Do) 3) การตรวจสอบ (Check) และ 4) การปรับปรุง (Act) องค์กรประกอบที่ 3 ผลผลิต (Outputs) ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะอาชีพและเจตคติที่ดีในการประกอบ

อาชีพ 2) ผู้เรียนมีทักษะชีวิตและการทำงานตามหลักสูตร 3) สถานศึกษาเป็นสถานที่ฝึกงานหรือส่งเสริม ทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน 4) สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชน องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) เครือข่ายองค์กรภายนอก 2) การประสานงาน สอดคล้องกับ Tolbert (1980 อ้างถึงใน ฌฐอริยา สุขสุวรรณพร, 2553) ระบุว่า การพัฒนาทางอาชีพ หมายถึง กระบวนการที่ต่อเนื่องของชีวิตบุคคล ซึ่งเกี่ยวกับการพัฒนา ค่านิยม ทางอาชีพการประมวล ความคิดเกี่ยวกับเอกลักษณ์ทางอาชีพการเรียนรู้เกี่ยวกับโอกาสทางอาชีพ และการได้ทดลองสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพการเรียนรู้เกี่ยวกับโอกาสทางอาชีพและการได้ทดลองสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ เช่น การทำงานครึ่งเวลาหรือเต็มเวลา และการพักผ่อนจากการทำงาน เป็นต้น สอดคล้องกับ Wang, et al. (2008) การพัฒนาเพื่อการทำงานและการประกอบอาชีพ คือ การจัดการและควบคุมอารมณ์ ความคิดริเริ่ม ในงานความเป็นผู้นำในการทำงาน ความสามารถทางสังคม การจัดการเวลาเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย และความมั่นใจในตนเอง ซึ่งมีคุณสมบัติทางจิตวิทยาโดยใช้แบบสอบถาม LEQ-H เพื่อวัดโครงการ ทำงานกับนักเรียนในประเทศสิงคโปร์ เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติทางจิตวิทยาของชีวิตตรวจสอบความสอดคล้องภายใน เช่น การจำแนกและความถูกต้องขององค์ประกอบ พบว่ามีองค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพในงานวิจัยนี้มีความสอดคล้องระดับปานกลาง เมื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนจำแนกตามเพศ พบว่า เพศต่างกันทักษะชีวิตและอาชีพไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งงานวิจัยนี้สรุปได้ว่า แบบสอบถาม LEQ-H สามารถวัดโครงการการทำงานของนักเรียนด้วยทักษะชีวิตที่มีองค์ประกอบ คือ การจัดการและควบคุมอารมณ์ ความคิดริเริ่มในงาน ความเป็นผู้นำในการทำงาน ความสามารถทางสังคม การจัดการเวลาเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย และความมั่นใจในตนเอง

3. การใช้และหาประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการประเมินความสามารถของครูในการดำเนินการตามรูปแบบฯ โดยภาพรวม พบว่า มากที่สุด และผลการประเมินความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบฯ โดยภาพรวม พบว่า มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูได้มีส่วนร่วมดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนแรกๆของกระบวนการทำงานการวางแผนการดำเนินการ และการประเมินผล สอดคล้องกับ นฤกร ปันสกุล (2557) รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผลการสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ตามรูปแบบฯมีความรู้สึกตื่นเต้น อยากเรียนในระบบนิเวศการเรียนรู้ และอยากทำกิจกรรมต่างๆในฐานการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ การลงมือปฏิบัติจริง การดำเนินการในอาชีพต่างๆ

ในฐานะการเรียนรู้ การทำบัญชีรายรับรายจ่าย และการเป็นผู้ประกอบอาชีพที่ดี ได้ฝึกทักษะอาชีพ จากสถานที่จำลองเสมือนจริงที่สามารถเรียนรู้ได้ตามความสนใจและตามหลักสูตร ได้ลงมือปฏิบัติจริง ปัญหาที่นักเรียนพบระหว่างการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ การไม่จัดตารางเวลาที่ชัดเจนให้แต่ระดับชั้นเข้าใช้ระบบนิเวศการเรียนรู้นอกเวลาเรียน เนื่องจากฐานการเรียนรู้มีพื้นที่จำกัด ควรมีการไปฝึกทักษะอาชีพในสถานประกอบการนักเรียนมีความประทับใจในการจัดการเรียนสอนตามรูปแบบฯ อยากให้มีฐานการเรียนรู้ในระบบนิเวศการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น และควรเป็นอาชีพที่สามารถต่อยอดได้ในอนาคตครูจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ ได้ดี มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาปรับใช้ สอนสนุกและน่าสนใจผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบฯ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ ที่ดี น่าสนใจ สอดคล้องกับ เพ็ญญา กุลนภาดล และคณะ (2559) สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่สำคัญในการสร้างแนวทาง ในการพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพของนักเรียน ร่วมกับผู้ปกครองและหน่วยงานท้องถิ่นต่าง ๆ ควรมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาศักยภาพนักเรียนและเยาวชนที่ชัดเจน สอดคล้องศิริญา เลียบคง (2560) แหล่งเรียนรู้ หมายถึง บุคคล หรือสถานที่ที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยาการและนวัตกรรม ความรู้ ที่สนับสนุนผู้เรียนให้ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เกิดประสบการณ์จากกระบวนการเรียนรู้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โดยที่สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่าง กว้างขวางและต่อเนื่อง สามารถพัฒนาตนเองตามความสนใจอย่างเต็มตามศักยภาพ สอดคล้อง กับญาณิศา ดวงสีทอง (2561) แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สภาพแวดล้อมทุกอย่างภายในโรงเรียน ทั้ง อาคารสถานที่ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านวิชาการและด้านสนับสนุนวิชาการ รวมถึงผู้บริหาร ครูและ นักเรียน ทั้งวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร การศึกษาแกนกลาง เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาหากแต่โลกที่เปลี่ยนแปลงไปจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน แนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้าทางวิชาการเป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน โดยเน้นที่ องค์ความรู้ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับผู้เรียนให้สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ใน สังคมยุคปัจจุบันได้ การเรียนรู้ยุคปัจจุบันจึงไม่จำเป็นต้องเรียนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ต้องมีการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกห้องเรียนและที่สำคัญต้องสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ สอดคล้องกับอรรถวาทน์ ตูยาสัย (2561) แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งที่ให้ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ กับผู้เรียน เป็นแหล่งส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียน เกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ซึ่งอาจเป็นที่ที่มีอยู่ในโรงเรียนและในชุมชน หรือสภาพแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติ องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนบุคคลสำคัญในชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ วัฒน ลาพิงค์ (2562) แหล่งเรียนรู้หมายถึง บุคคล สถานที่ ข้อมูลข่าวสาร แหล่งเรียนรู้ วัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนหรือท้องถิ่น ซึ่งอาจเกิดจากธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถนำมาใช้ในการ จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับศุภภากร เมฆขยาย (2564) การเสริม ทักษะอาชีพในหลักสูตร ว่าการสอนที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพด้านที่เกี่ยวกับหลักสูตรมีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ทักษะอาชีพอยู่ในโครงสร้างรายวิชาของโรงเรียน ใช้เวลาจัดการเรียนการสอนในชั่วโมง ชุมนุมกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาบูรณาการเพื่อการพัฒนาให้นักเรียนด้านทักษะอาชีพ มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน เน้นการเรียนที่ทำให้ ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ควบคู่การเรียนรู้อย่างมีความสุข นักเรียนสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข มุ่งเน้นกระบวนการให้ผู้เรียนรักษาทรัพยากรธรรมชาติและขนบธรรมเนียม ประเพณีเพื่อเป็นการสืบทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่วยลดปัญหาการออกกลางคัน ของนักเรียน สร้างทางเลือกให้กับผู้เรียนว่าจะเลือกเรียนต่อหรือเลือกประกอบ มีการมุ่งเน้นในการ พัฒนาทักษะอาชีพ โดยใช้กิจกรรมชุมนุมเป็นหลัก มีการจัดกิจกรรมได้ตรงตามความต้องการ ของนักเรียนมีการกำหนดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษา

4. การประเมินผลการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ
 สำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการประเมินความเป็น ประโยชน์และความพึงพอใจของรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ใน ระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะ อาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นรูปแบบที่เป็น ประโยชน์แก่นักเรียนในด้านทักษะอาชีพ และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย นักเรียนสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต สอดคล้องกับ ศุภโชค ปิยะสันต์ (2558) ที่ว่าแนวคิดและหลักการ จัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ คือ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์สามารถประกอบอาชีพในท้องถิ่น โดยไม่ทิ้งถิ่นฐานฐานที่อยู่พึ่งตนเองได้และอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุขใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้ ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ สามารถนำไปปฏิบัติหรือประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม และการสอนอาชีพที่มีความสอดคล้อง กับสภาพบริบทและศักยภาพในพื้นที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง มีจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ มีทักษะในการประกอบอาชีพและมีรายได้

ระหว่างเรียนสอดคล้องกับรุ่งทิพย์ พรหมหลวงศรี (2562) แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพ โดยผ่านเครือข่ายความร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย

- 1) การวิเคราะห์ความต้องการของสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะอาชีพให้แก่ผู้เรียน
- 2) การสร้างและหาเครือข่ายความร่วมมือที่เป็นสถานประกอบการหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีบทบาทในการส่งเสริมทักษะอาชีพ สร้างเป้าหมายร่วมกันบูรณาการให้เกิดกิจกรรมการทำงานร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมกำกับติดตาม ร่วมชื่นชม มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน
- 3) สถานศึกษาทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสถานประกอบการ หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน
- 4) จัดทำและพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของตลาดแรงงาน ความต้องการของจังหวัดอุดรธานี บริบทของโรงเรียนและชุมชน โดยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 5) การฝึกอบรมพัฒนาครูและนักเรียนด้วยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยความร่วมมือของหน่วยงานร่วมพัฒนา
- 6) จัดกิจกรรม The Idol บุคคลต้นแบบ โดยเชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพต่าง ๆ มาเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีอาชีพและมีงานทำ
- 7) จัดกิจกรรมฝึกประสบการณ์อาชีพ ณ สถานประกอบการ โดยสนับสนุนของเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าและมีเป้าหมายที่ชัดเจน
- 8) มีผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ และเป็นพี่เลี้ยงตลอดระยะเวลาของการฝึกประสบการณ์
- 9) จัดแสดงผลงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประกวดผลงานของสถานศึกษาและสถานประกอบการที่ร่วมพัฒนา นำเสนอต่อสาธารณชนและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 10) สนับสนุนงบประมาณหรือจัดหาแหล่งทุนในการต่อยอดกิจกรรมสู่การเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ (Young Entrepreneurs)
- 11) สร้างหรือส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการน้อย การลงพื้นที่ร่วมกับชุมชนเพื่อนำแนวคิดจากชุมชนในการประกอบกิจการ
- 12) สนับสนุนช่องทางเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและสถานประกอบการ สอดคล้องกับ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางในการบริหารพบว่า ด้านวิชาการ มีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อาชีพในท้องถิ่น และความเปลี่ยนแปลงของสังคมมีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ชุมชน หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพใน โรงเรียน ด้านบริหารบุคคล มีการพัฒนา

บุคลากรให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทักษะอาชีพนักเรียน ครูได้รับการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพที่หลากหลาย ด้านงบประมาณ มีการวางแผนร่วมกับชุมชนในการใช้ทรัพยากร สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อสำหรับการเรียนสอนอาชีพและการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ ด้านการบริหารทั่วไปมีการส่งเสริมให้สถาบันอาชีวศึกษา สถานประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน พบว่า มี 4 องค์ประกอบ คือ (1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การบริหารงานหลัก 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป (2) กระบวนการ การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ใช้วงจรการบริหารคุณภาพ 4 ขั้นตอนคือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง (3) ด้านผลผลิต นักเรียนมีทักษะอาชีพ ประกอบด้วย ทักษะในการทำงานและมีรายได้ระหว่างเรียน และ (4) เงื่อนไขความสำเร็จเป็นองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายและการประสานงาน 4) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับปิยรัตน์ ยอดสุวรรณ และคณะ (2564) ได้กล่าวว่า แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเวียงพาน จังหวัดเชียงราย มี 3 ขั้นตอน คือ 3.1) การส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครู ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการเตรียมความพร้อมของครูก่อนเข้าสอน 2) การวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือการนิเทศการสอนและ 4) การประเมินและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ 3.2) การสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการจัดบรรยากาศทางจิตวิทยา 2) การส่งเสริมการจัดบรรยากาศทางกายภาพ และ 3) การส่งเสริมการจัดบรรยากาศทางสังคม และ 3.3) การส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับเสาวลักษณ์ ขาวเขียว และ(2565) ได้ศึกษา แนวทางการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะการมีงานทำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาทุกแห่งมีการเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่ชุมชน ภูมิปัญญา/ปราชญ์ชาวบ้าน สถานศึกษาได้น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ์ฯ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพในระดับดี และยังพบว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มีทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสู่อาชีพและการมีงานทำตามความถนัด

และความต้องการของตนเอง มีทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศวางแผนชีวิตทางการเงินที่เหมาะสมและนำไปปฏิบัติได้ในระดับดีเยี่ยม แต่ยังขาดระบบการนิเทศ ติดตาม และครูผู้สอนไม่ได้นำกระบวนการเรียนจัดการเรียนรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Hoppock (1935 อ้างถึงใน ฉัฐอริยา สุขสุวรรณพร, 2553) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ (Hoppock Composite Theory) ว่าการพัฒนาอาชีพเริ่มจากการที่บุคคลเริ่มตระหนักว่า มีอาชีพบางชนิดที่จะทำให้เขาได้รับความพึงพอใจ และสามารถตอบสนองความต้องการของเขาได้โดยกล่าวว่า การเลือกอาชีพจริง ๆ ทุกคนมีความรู้สึกเกี่ยวกับความต้องการในอาชีพใดอาชีพหนึ่งมานานแล้ว และทัศนคติต่ออาชีพบางชนิดนี้จะเป็นผลต่อทิศทางการเลือกอาชีพภายหลัง สอดคล้องกับ Shea (2011) ได้ศึกษาวิจัยโดยการสำรวจระดับของทักษะชีวิตตนเองอย่างมีประสิทธิภาพของนักเรียนด้านการอ่านและการเขียนในฮ่องกงและตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ ความสามารถตนเอง เช่น ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ซึ่งนักเรียนควรมีทักษะชีวิตเพราะสามารถพัฒนานักเรียนได้ในหลาย ๆ ด้านได้แก่ การมีประสิทธิภาพตนเองด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพของตนเอง ด้านการเข้าสังคมด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และการประกอบอาชีพและการพัฒนาความสามารถของตนเอง โดยมีโรงเรียนและพ่อแม่ หรือผู้ปกครองให้การสนับสนุนนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีมุมมองด้านบวก เกี่ยวกับการเชื่อมั่นในตนเองในด้านวิชาการ บุคลิกภาพ สังคม และการประกอบอาชีพและการพัฒนาความสามารถของตนเอง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่าเพศหญิงค่อนข้างมีความมั่นใจมากขึ้นในการใช้ทักษะชีวิตในด้านวิชาการและการประกอบอาชีพและการพัฒนาความสามารถของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรส่งเสริม และสนับสนุน งบประมาณ การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ภายใน โรงเรียน และด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ โดยการจัดการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน จัดเวทีนำเสนอผลงาน เพื่อส่งเสริมให้ครูและสถานศึกษาที่มีแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

1.2 การนำรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไปใช้ควรคำนึงถึงสภาพบริบท ความต้องการของแต่ละสถานศึกษา

1.3 ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.4 การส่งเสริมให้ครูในระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำศึกษารั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับนักเรียนภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0

2.2 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีคุณภาพ

2.3 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

2.4 ควรศึกษาความต้องการด้านอาชีพที่หลากหลายของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน